

Wojewódzki Urząd Pracy
w Katowicach

Fundusze Europejskie

Standardy dostępności w projektach FE SL

Mirosław Ciołek Szkolenia Specjalistyczne

16 października 2024 r.

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Województwo
Śląskie

**❑ SZKOLENIE WSPÓŁFINANSOWANE
PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ W RAMACH
FUNDUSZY EUROPEJSKICH**

❑ DYSKUSJA, ZADAWANIE PYTAŃ

❑ DYPLOMY

❑ ZAGADNIENIA PROGRAMU SZKOLENIA

❑ HARMONOGRAM SZKOLENIA

Od zasad horyzontalnych po zapisy standardów dostępności.

Jakie masz pierwsze skojarzenie związane z pojęciem „zasady horyzontalne”?

Czy czytałeś/aś standardy dostępności?

Podstawowe pojęcia

- **Dyskryminacja** – różnicowanie ludzi na podstawie nieuzasadnionych przyczyn. Za nierówne traktowanie odpowiedzialne są w głównej mierze stereotypy oraz uprzedzenia.
- **Stereotyp** - „nadmiernie uogólniony i uproszczony obraz określonej grupy społecznej, wyodrębnionej na podstawie łatwo dostrzeganej cechy (płeć, rasa, narodowość, klasa społeczna, zawód), zwykle podzielany przez większą zbiorowość ludzi”.
- Stereotypy **są przekazywane** w procesie socjalizacji i wychowania, dlatego są mocno utrwalone i zakorzenione w naszych procesach poznawczych. Często zdarza się, że przeszkadzają nam w rozsądnej, obiektywnej ocenie siebie i innych.

Łańcuch dyskryminacji

- (ang. discrimination chain)
- ciąg przyczynowo-skutkowy pomiędzy stereotypami, uprzedzeniami i dyskryminacją, czyli łańcuch zdarzeń, który zaczyna się od zwykłych przekonań i stwierdzeń, które niezweryfikowane w odpowiednim momencie, rozwijając się i wpływając na prowadzone działania, mogą prowadzić do naruszeń i konsekwencji prawnych.

<https://odpowiedzialnybiznes.pl/hasla-encyklopedii/lancuch-dyskryminacji/>

Podstawowe pojęcia

- Stereotyp stanowi podstawę uprzedzenia rozumianego jako „**wroga lub negatywna postawa wobec pewnej dającej się wyróżnić grupy, oparta na uogólnieniach wyprowadzonych z fałszywych lub niekompletnych informacji**”.
- Uprzedzenia często wyrażają się w **negatywnych przekonaniach, sądach, postawach oraz emocjonalnym nastawieniu wobec określonej grupy ludzi, o których nie posiadamy pełnych, prawdziwych, rzetelnych informacji**.

Ze względu na jakie cechy jesteśmy dyskryminowani/ne?

- wiek,
- płeć,
- orientację seksualną i tożsamość płciową,
- wyznanie,
- światopogląd,
- kolor skóry,
- pochodzenie etniczne,
- narodowość,
- pochodzenie społeczne,
- poziom pełnosprawności,
- język,
- poglądy polityczne,
- wykształcenie,
- status zatrudnienia.

Co sprzyja dyskryminacji?

Jakie są konsekwencje dyskryminacji?

Artykuł 9 Rozporządzenia ogólnego

Zasady horyzontalne

1. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają **poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w procesie wdrażania Funduszy.**
 2. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, by równość mężczyzn i kobiet oraz uwzględnianie aspektu i perspektywy płci brano pod uwagę i propagowano w całym procesie przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów.
 3. Państwa członkowskie i Komisja podejmują odpowiednie kroki w celu zapobiegania **wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów. W procesie przygotowywania i wdrażania programów należy w szczególności wziąć pod uwagę zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.**
 4. Cele Funduszy są realizowane zgodnie z celem wspierania zrównoważonego rozwoju, określonym w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód”.
- Cele Funduszy są realizowane przy pełnym poszanowaniu dorobku prawnego Unii w dziedzinie środowiska.

KPP i KPON jako źródło prawa i zobowiązań

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (ang. Charter of Fundamental Rights of the European Union, fr. Charte des droits fondamentaux de l'Union Européenne) (KPP)

to zbiór fundamentalnych praw człowieka i obowiązków obywatelskich uchwalony i podpisany w dniu 7 grudnia 2000 r. podczas szczytu Rady Europejskiej w Nicei w imieniu trzech organów Unii Europejskiej: Parlamentu, Rady UE oraz Komisji, powtórnie, z pewnymi poprawkami, podpisany przez przewodniczących tych organów podczas szczytu w Lizbonie 12 grudnia 2007 r.

Moc wiążąca dokumentu została mu nadana przez traktat lizboński podpisany 13 grudnia 2007 roku, który wszedł w życie 1 grudnia 2009.

Ponadto obowiązuje (2016/C 269/01) ZAWIADOMIENIE KOMISJI tzw. Wytyczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

KPP i KPON jako źródło prawa i zobowiązań

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych

Konwencja ma przyczynić się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, poprzez umożliwienie im rzeczywistego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na równi z innymi osobami.

Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 2006 r. Weszła w życie w 2008 r. Stronami konwencji jest 156 państw (czerwiec 2015 r.). Stroną konwencji jest Unia Europejska. Polska ratyfikowała konwencję w 2012 r.

Zgodnie z art. 4 Konwencji państwa mają obowiązek przyjęcia wszelkich odpowiednich środków ustawodawczych, administracyjnych i innych w celu wdrożenia konwencji. Jeżeli chodzi o realizację praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych określonych w konwencji, to państwa zobowiązane są do podjęcia kroków, wykorzystując maksymalnie dostępne środki i, gdy to potrzebne, w ramach współpracy międzynarodowej, w celu stopniowego osiągnięcia ich pełnej realizacji, bez uszczerbku dla tych zobowiązań zawartych w konwencji które, zgodnie z prawem międzynarodowym, mają skutek natychmiastowy.

Realizacja postanowień KPP i KPON– uwarunkowania unijne i krajowe wsparcia i wydatkowania środków UE

ZAPAMIĘTAJ!

Stosowanie KPP i KPON wynika bezpośrednio z tych aktów.

Dodatkowo ich znaczenie wzmacniają zapisy dokumentów:

- Konstytucji RP,
- Rozporządzeń UE dla polityki spójności 2021-2027,
- Umowy Partnerstwa 2021-2027,
- Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
- Wytycznych KE dotyczących zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (2016/C 269/01)
- Wytycznych MFiPR dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.

System instytucjonalny

Zgodnie z wytycznymi równościowymi każda **IZ lub inna, właściwa instytucja** w okresie wdrażania programu podejmuje następujące działania:

- a) udostępnia na stronach internetowych danego programu materiały lub linki do materiałów na temat sytuacji wszystkich grup (zgodnie z przesłankami wymienionymi w art. 9 rozporządzenia ogólnego) narażonych na dyskryminację;
- b) organizuje spotkania informacyjne, doradztwo i szkolenia dla wnioskodawców i beneficjentów, zawierające wskazówki jak realizować zasady horyzontalne w danym typie projektów (np. przed ogłoszeniem danego naboru), uwzględniając wszystkie przesłanki dyskryminacji, które wskazano w art. 9 rozporządzenia ogólnego;
- c) organizuje co najmniej jedno szkolenie rocznie odpowiednio dla pracowników IZ lub innych, właściwych instytucji oraz członków komisji oceny projektów, w zakresie zasady równości kobiet i mężczyzn oraz zasady równości szans i niedyskryminacji;
- d) monitoruje przygotowywane dokumenty programowe lub dokumenty naboru pod kątem zgodności z zasadami
- e) wyznacza Koordynatora/Koordynatorkę zasad równościowych. Stanowisko to powinno być powołane w IZ (jeden Koordynator/ jedna Koordynatorka dla całego programu) albo w IP (po jednym Koordynatorze/jednej Koordynatorce na IP). Koordynator/Koordynatorka powinien/powinna być umiejscowiona w strukturze instytucji w taki sposób, aby być umocowanym do rzeczywistego oddziaływania na różne procesy wdrażania programu.

System instytucjonalny

- f) zapewnia ciągłość zadań Koordynatora/Koordynatorki w przypadku zmiany osoby pełniącej tę funkcję;
- g) w zależności od potrzeb - **powołuje grupę roboczą do spraw realizacji zasad równościowych w danym programie** (np. jako **grupa robocza komitetu monitorującego**), do której zadań należy m.in.:
 - i) inicjowanie działań promujących równość kobiet i mężczyzn oraz równość szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami w ramach polityki spójności;
 - ii) wymiana doświadczeń i informacji z zakresu wdrażania zasad;
- h) tworzy warunki do dyskusji i wymiany doświadczeń – np. poprzez organizowanie spotkań, konferencji, forów internetowych czy platform dla beneficjentów i instytucji zaangażowanych w realizację zasad równościowych;
- i) uwzględnia kwestie równości w materiałach informacyjno-promocyjnych oraz używa w tym celu niestereotypowych i zróżnicowanych form przekazu;
- j) unika jakiegokolwiek dyskryminacji oraz treści ośmieszających bądź utrwalających stereotypy;
- k) identyfikuje i promuje przykłady dobrych praktyk z zakresu wdrażania zasad równościowych.

System instytucjonalny

Rzecznik Funduszy Europejskich nie jest wymieniony w wytycznych równościowych. Wymieniony on jest w zał. nr 3.

IZ zapewnia, że w skład komitetów monitorujących i innych gremiów decyzyjnych zostaną włączeni przedstawiciele środowisk działających na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i **praw podstawowych**.

IZ lub inna, właściwa instytucja, przedkłada komitetowi monitorującemu do przyjęcia kryterium wyboru projektu.

IZ lub właściwa instytucja powinna wskazać komitetowi monitorującemu dany program wprowadzenie kryterium weryfikującego zgodność z założeniami KPON i KPP.

Rekomendowane brzmienie kryterium wyboru projektu brzmi:

„Projekt jest zgodny z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. (Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, str. 391) lub Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, z późn. zm.), w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy”.

System instytucjonalny

Załącznik nr 3 do wytycznych równościowych: „Załącznik nr 3. Procedura służąca do włączania zapisów Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON) do praktyki wdrażania programów” opisuje

- Opis procedury zgłaszania podejrzeń o niezgodności projektów/operacji lub działań związanych z wdrażaniem programu
- Opis procedury raportowania komitetowi monitorującemu program o przypadkach niezgodności z KPON i o zgłoszeniach dotyczących niezgodności z KPON działań współfinansowanych z FE
- Opis działań informacyjnych/świadomościowych związanych z przestrzeganiem KPON skierowanych do instytucji/beneficjentów zaangażowanych we wdrażanie programu

Podejrzenia o niezgodności z KPON **projektu (operacji) lub działań beneficjenta** związanych z realizacją projektu zgłaszane są **do IP/IW/IZ** w formie pisemnej (np. przez uczestnika projektu/ostatecznego odbiorcę).

Podejrzenia o niezgodności z KPON **projektów (operacji) realizowanych przez IP/IW lub działań IP/IW** związanych z wdrażaniem programu są zgłaszane w formie pisemnej bezpośrednio **do IZ** (np. przez beneficjenta, uczestnika projektu, ostatecznego odbiorcę).

Podejrzenia o niezgodności **projektów (operacji) z KPON realizowanych przez IZ lub działań IZ** związanych z wdrażaniem programu (...) są zgłaszane w formie pisemnej do **Rzecznika Funduszy Europejskich** (np. przez beneficjenta, uczestnika projektu, ostatecznego odbiorcę).

Zapewnianie zgodności z postanowieniami KPP i KPON oraz wdrażanie KPP i KPON w zakresie poszczególnych artykułów

ZAPAMIĘTAJ!

KPP znajdziesz na stronie internetowej:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=DE>

KPON znajdziesz na stronie internetowej:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20120001169>

Analiza obszarów wsparcia FE 2021-2027 pod kątem powiązań z KPP.

W ramach FE 2021-2027 KPP jest **przestrzegana w całości, a w sposób szczególny zastosowanie mają następujące artykuły KPP:**

- art. 7 Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego,
- art. 8 Ochrona danych osobowych,
- art. 11 Wolność wypowiedzi i informacji,
- art. 14 Prawo do nauki,
- art. 17 Prawo własności,
- art. 20 Równość wobec prawa,
- art. 21 Niedyskryminacja,
- art. 22 Różnorodność kulturowa, religijna i językowa,
- art. 23 Równość kobiet i mężczyzn,
- art. 24 Prawa dziecka,
- art. 25 Prawa osób w podeszłym wieku,
- art. 26 Integracja osób niepełnosprawnych,
- art. 37 Ochrona środowiska

Analiza obszarów wsparcia FE 2021-2027 pod kątem powiązań z KPON.

W ramach FE 2021-2027 KPON jest **przestrzegana w całości, a w sposób szczególny zastosowanie mają następujące artykuły KPON:**

- art. 5 Równość i niedyskryminacja,
- art. 6 Niepełnosprawne kobiety,
- art. 7 Niepełnosprawne dzieci,
- art. 8 Podnoszenie świadomości,
- art. 9 Dostępność,
- art. 16 Wolność od wykorzystywania, przemocy, nadużyć
- art. 19 Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo,
- art. 24 Edukacja,
- art. 25 Zdrowie,
- art. 26 Rehabilitacja,
- art. 27 Praca i zatrudnienie,
- art. 28 Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna,
- art. 30 Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie.

Brzmienie kryterium:

i. „Kwalifikowalność wnioskodawcy: Ocenie w ramach kryterium podlega: Czy Wnioskodawca przestrzega przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. W przypadku, jeśli Wnioskodawca jest jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym) – ocenie w ramach kryterium podlega, czy dana jednostka samorządu terytorialnego (lub w przypadku podmiotu przez nią kontrolowanego lub od niej zależnego – zarówno taki podmiot, jak i jednostka go kontrolująca lub nadzorująca) nie podjęła jakichkolwiek działań dyskryminujących, sprzecznych z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060.

Pod pojęciem działań dyskryminujących rozumie się zachowania naruszające zasadę równego traktowania, w tym podejmowanie przez organy stanowiące samorządów terytorialnych stanowisk światopoglądowych (np. uchwał, rezolucji, deklaracji, apeli, oświadczeń, stanowisk, zaleceń) dyskryminujących osoby ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.”

- Czy Wnioskodawca opisał sposób przestrzegania przepisów antydyskryminacyjnych?
- Czy Wnioskodawca wskazał sposoby zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną?
- Czy Wnioskodawca (jeżeli dotyczy) podjął uchwałę/rezolucję/apel itp. dyskryminujące osoby ze względu na jakąkolwiek przesłankę?
- Czy Wnioskodawca widnieje na tzw. Atlasie Nienawiści?

Brzmienie kryterium:

ii. „Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej: „Ocenie w ramach kryterium podlega zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy.

Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej, na etapie oceny wniosku należy rozumieć jako brak sprzeczności pomiędzy projektem, a wymogami ww. dokumentu adekwatnymi wobec zakresu projektu.

Stwierdzenie braku zgodności projektu z adekwatnymi postanowieniami Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej skutkuje niespełnieniem kryterium.”

- Czy we Wniosku o dofinansowanie przedstawiono wyniki analizy uwzględniające odniesienie do art. KPP?
- Czy projekt spełnia postanowienia KPP?
- Czy opisano sposób realizacji projektu w kontekście KPP?
- Czy opisano zakres projektu w kontekście KPP?
- Czy Wnioskodawca zagwarantował przestrzeganie jako Wnioskodawca KPP?
- Czy projekt jest zgodny z postanowieniami KPP?

Brzmienie kryterium:

iii. „Zgodność projektu z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych „Ocenie w ramach kryterium podlega zgodność projektu z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy.

Zgodność projektu z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, na etapie oceny wniosku należy rozumieć jako brak sprzeczności pomiędzy projektem, a wymogami ww. dokumentu adekwatnymi wobec zakresu projektu.”

- Czy we Wniosku o dofinansowanie przedstawiono wyniki analizy uwzględniające odniesienie do art. KPON?
- Czy projekt spełnia postanowienia KPON?
- Czy opisano sposób realizacji projektu w kontekście KPON?
- Czy opisano zakres projektu w kontekście KPON?
- Czy Wnioskodawca zagwarantował przestrzeganie jako Wnioskodawca KPON?
- Czy projekt jest zgodny z postanowieniami KPON?

Zdefiniowanie czym jest zasada równości szans i niedyskryminacji

Definicja – czym jest zasada równości szans i niedyskryminacji?

- Definicja znajduje się w słowniczku Wytycznych równościowych (strona 10).
- Zgodnie z nią zasada równości szans i niedyskryminacji to wdrożenie działań umożliwiających wszystkim osobom sprawiedliwe i pełne uczestnictwo we wszystkich dziedzinach życia, bez względu na ich płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną;

**Omówienie regulacji prawnych dotyczących zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Kontekst KPP i znaczenie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych**

- ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
- motyw (30) opisuje zasadę równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
- art. 8 ust. 1 lit. c) dot. zaangażowania partnerów m.in. promujących prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienie płci i niedyskryminację,
- art. 9 – zasady horyzontalne,
- art. 73 ust. 1 – zasada równouprawnienia płci, przejrzystości i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami przy wyborze operacji przez instytucję zarządzającą.

**Omówienie regulacji prawnych dotyczących zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
Kontekst KPP i znaczenie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych**

- Karta Praw Podstawowych
- Wszystkie operacje powinny być wybierane i wdrażane z poszanowaniem Karty praw podstawowych (KPP) Unii Europejskiej, zgodnie z odpowiednimi postanowieniami zawartymi w rozporządzeniach.
- Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych
- Istotnym dokumentem jest także przestrzeganie w praktyce Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169, z późn. zm.)

Niepełnosprawność – rodzaje, modele

- Wytyczne równościowe, a także standardy dostępności uwzględniają potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Należą do nich w szczególności osoby:

- z niepełnosprawnością ruchową,
- niewidome i słabowidzące,
- głuche i słabosłyszące,
- z niepełnosprawnością intelektualną,
- z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi,
- z trudnościami komunikacyjnymi.

Niepełnosprawność – rodzaje, modele

Zgodnie z rozdziałem 2 „Orzekanie o niepełnosprawności” ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wyróżnia się 3 rodzaje niepełnosprawności.

Art. 3. [Rodzaje stopni niepełnosprawności]

1. Ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą:

- 1) znaczny;
- 2) umiarkowany;
- 3) lekki.

■ 2. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Niepełnosprawność – rodzaje, modele

Najczęściej wyróżnia się trzy modele niepełnosprawności: **medyczny, społeczny i religijny**.

Do niedawna najbardziej dominującym modelem, szczególnie w rozwiniętych państwach Zachodu, był **model medyczny, który zakłada, że niepełnosprawność jest wynikiem fizycznego czy psychicznego ograniczenia**.

Społeczny model niepełnosprawności zakłada, że w świecie pozbawionym barier (np. architektonicznych lub komunikacyjnych) osoba z niepełnosprawnością ma takie same możliwości jak osoba bez niepełnosprawności.

Religijny model niepełnosprawności różni się zarówno od medycznego, jak i społecznego modelu niepełnosprawności. Opiera się on na założeniu, że niepełnosprawność powstaje w wyniku grzechu lub, wręcz przeciwnie, jest darem zesłanym przez siłę wyższą.

Więcej informacji, źródło: <https://www.kulawawarszawa.pl/modele-niepelnosprawnosci-od-wykluczenia-do-wlaczania/>

Zróżnicowane potrzeby osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnością, pomimo określonych braków, **mają podobne potrzeby** biologiczne, psychiczne i społeczne jak ludzie sprawni i tak samo dążą do ich zaspokojenia.

Do podstawowych potrzeb u osób z niepełnosprawnością należy zaliczyć **potrzebę bezpieczeństwa, kontaktu oraz potrzebę poczucia własnej wartości lub osiągnięć, jakkolwiek nie należy zapominać o niezależności, sile, zaufaniu do siebie wobec stawianych zadań życiowych, samorealizacji, prestiżu, czy miłości.**

Źródło: <https://nursing.com.pl/artykul/psychospoleczne-mechanizmy-funkcjonowania-osoby-niepelnosprawnej-i-ich-uwarunkowania-5f33a4e7643341036688c123>

Zróżnicowane potrzeby osób z niepełnosprawnościami

Każda osoba niepełnosprawna ma takie same potrzeby życiowe jak osoba sprawna.

Niepełnosprawność powoduje jednak **szereg utrudnień, ograniczeń** lub nawet **uniemożliwień w normalnym funkcjonowaniu w życiu osobistym, zawodowym i społecznym.**

Osoby niepełnosprawne mają więc różne dodatkowe potrzeby wynikające z niepełnosprawności.

Potrzeby te są na poziomie: medycznym, psychologicznym, zawodowym, społecznym i socjalnym.

Dla zaspokojenia tych dodatkowych potrzeb potrzebna jest rehabilitacja, dzięki której osoba niepełnosprawna może uzyskać warunki do samodzielnego i niezależnego funkcjonowania w swoim środowisku społecznym i zawodowym oraz uzyskania odpowiedniego rozwoju osobistego i odpowiedniej jakości życia.

Można więc stwierdzić, iż jest to proces stwarzania lub przywracania do sytuacji życiowej uważanej za normalną dla człowieka żyjącego w określonej społeczności.

Źródło:

https://www.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/pl?_nfpb=true&_pageLabel=P30001831335539182278&html_tresc_root_id=25067&html_tresc_id=25092&html_klucz=19558&html_klucz_spis

Zróżnicowane potrzeby osób z niepełnosprawnościami

Głównym celem standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027, jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami, na równi z osobami pełnosprawnymi, dostępu do funduszy unijnych w zakresie:

- udziału,
- użytkowania,
- zrozumienia,
- komunikowania się,
- skorzystania z ich efektów.

Bariery fizyczne, cyfrowe, organizacyjne i mentalne dostępności

Niedopuszczalna jest sytuacja, w której odmawia się dostępu do uczestnictwa w projekcie osobie z niepełnosprawnościami ze względu na bariery na przykład: architektoniczne, komunikacyjne czy cyfrowe.

Bariery w otoczeniu:

- architektoniczne,
- cyfrowe,
- poznawcze,
- przestrzenne,
- akustyczne,
- komunikacyjne,
- transportowe.

Realizacja zasady dostępności na poziomie beneficjenta

- Przygotowanie, projektowanie i realizacja projektu. Analiza potrzeb, zasada uniwersalnego projektowania, mechanizm racjonalnych usprawnień. Uwzględnienie zasady dostępności w procesie zlecania zamówień publicznych. Standardy minimum dostępności budynków, dróg, chodników i środków transportu dla osób z różnymi niepełnosprawnościami;
- Przygotowanie wniosku o dofinansowanie przez beneficjenta. Opis dostępności inwestycji. Uzasadnienie neutralności produktu;
- Sprawozdawczość z realizacji zasady. Informowanie o działaniach przyczyniających się do realizacji zasady dostępności (m.in. we wnioskach o płatność);
- Przykłady 5 dobrych praktyk dotyczących dostępności projektów i działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja zasady dostępności na poziomie beneficjenta

Zgodnie z ustawą z 11.09.2019 r. Prawo Zamówień Publicznych:

1. **Polityka zakupowa państwa** określa priorytetowe działania Rzeczypospolitej Polskiej w obszarze zamówień publicznych, a także pożądaną kierunek działań zamawiających w zakresie udzielanych zamówień, który obejmuje w szczególności zakup innowacyjnych lub zrównoważonych produktów oraz usług, z uwzględnieniem:

- 1) aspektów normalizacyjnych;
- 2) kalkulacji kosztów w cyklu życia produktów;
- 3) społecznej odpowiedzialności przedsiębiorców;
- 4) upowszechniania dobrych praktyk i narzędzi zakupowych;
- 5) **STOSOWANIA ASPEKTÓW SPOŁECZNYCH I ZDROWOTNYCH.**

Realizacja zasady dostępności na poziomie beneficjenta

Definicja – czym jest uniwersalne projektowanie ?

- Definicja znajduje się w słowniczku Wytucznych równościowych (strona 9).
- Zgodnie z nią uniwersalne projektowanie to projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne. W przypadku projektów realizowanych w polityce spójności, koncepcja uniwersalnego projektowania jest realizowana przez zastosowanie co najmniej standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027.

Realizacja zasady dostępności na poziomie beneficjenta

Oświadczenia

BLOKI DANYCH ▾

ZARZĄDZANIE WNIOSEM ▾

REALIZACJA PROJEKTU ▾

Polityki wspólnotowe ^

Projekt jest realizowany zgodnie z zasadami polityk wspólnotowych

Nie

W przypadku nieprzestrzegania polityk wspólnoty należy opisać, na czym polegały nieprawidłowości oraz wskazać planowane i podjęte działania naprawcze

Treść kryterium:

„wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji: „Ocenie w ramach kryterium podlega, czy projekt ma pozytywny wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji, w szczególności ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, tj. czy projekt uwzględnia potrzeby różnych grup docelowych zagrożonych dyskryminacją, w tym w szczególności wymagania dotyczące zagwarantowania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Dostępność oznacza, że wszystkie produkty projektu (na przykład strona lub aplikacja internetowa, materiały szkoleniowe, konferencja, wybudowane lub modernizowane obiekty, zakupione środki transportu) mogą być wykorzystywane (używane) przez osoby z niepełnosprawnościami.

Przez pozytywny wpływ należy rozumieć zapewnienie wsparcia bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na przesłanki określone w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., w tym zapewnienie dostępności do oferowanego w projekcie wsparcia dla wszystkich jego uczestników/uczestniczek oraz zapewnienie dostępności wszystkich produktów projektu (lub usług), z wyjątkiem niektórych produktów, które zostały uznane za neutralne dla wszystkich ich użytkowników/użytkowniczek, zgodnie ze standardami dostępności, stanowiącymi załącznik do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027”

Przykładowe brzmienie listy sprawdzającej

1. *Czy projekt należy do wyjątku, co do którego nie stosuje się dostępności?*
2. *Czy projekt ma pozytywny wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji?*
3. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na płeć?*
4. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na rasę?*
5. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na pochodzenie etniczne?*
6. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na światopogląd?*
7. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na niepełnosprawność?*
8. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na wiek?*
9. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na orientację seksualną?*
10. *Czy projekt dyskryminuje ze względu na inne przestanki?*
11. *Czy zaplanowane działania są racjonalne i odpowiadają na zdiagnozowane bariery?*
12. *Czy projekt zakłada zgodność i wdrożenie Standardów Dostępności- załącznika nr 2 do wytycznych równościowych?*

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

Definicja – czym są standardy?

- Definicja znajduje się w słowniczku Wytycznych równościowych (strona 8 i 9).
- Zgodnie z nią **standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027 to zestaw jakościowych, funkcjonalnych i technicznych wymagań, w stosunku do wsparcia finansowanego ze środków funduszy unijnych, w celu zapewnienia w szczególności osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym, możliwości skorzystania zarówno z udziału w projektach, jak i z efektów ich realizacji.**
- Dla polityki spójności na lata 2021- 2027 opracowano pięć standardów: **szkoleniowy, informacyjno-promocyjny, cyfrowy, architektoniczny oraz transportowy.**
- Standardy te stanowią załącznik nr 2 do wytycznych.

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

Standardy uwzględniają potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w szczególności osób:

- z niepełnosprawnością ruchową,
- niewidomych i słabowidzących,
- głuchych i słabosłyszących,
- z niepełnosprawnością intelektualną,
- z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi,
- z trudnościami komunikacyjnymi.

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

- Standardy dostępności dla polityki spójności 2021–2027 **kładą największy nacisk** na zapewnienie, by wszelkie działania finansowane z programów **mogły służyć, czy umożliwiać swobodne z nich korzystanie także osobom z niepełnosprawnościami.**
- **ZAPAMIĘTAJ!** W przypadku typów projektów, do których nie mają zastosowania standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027, IZ lub inna, właściwa instytucja, może zobowiązać beneficjenta do zapewnienia dostępności ich produktów (usług), np. poprzez określenie dodatkowych wymagań w tym zakresie.
- **ZAPAMIĘTAJ!** Uznanie neutralności określonych produktów (usług) projektu nie zwalnia beneficjenta ze stosowania standardów dostępności dla realizacji pozostałej części projektu, dla której standardy dostępności mają zastosowanie.

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

- **ZAPAMIĘTAJ!** W przypadku projektów, do których będą miały zastosowanie standardy dostępności dla polityki spójności 2021–2027 **weryfikacja polega na sprawdzeniu zgodności założeń wniosku o dofinansowanie projektu z wymaganiami określonymi dla tych standardów.**
- **ZAPAMIĘTAJ!** W przypadku zadań z zakresu informacji i promocji realizowanych przez IZ lub inną, właściwą instytucję, mają zastosowanie standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027 określone w części: standard informacyjnopromocyjny. Ten standard obowiązuje każdego!

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

Co z kontrolą przestrzegania standardów?

W ramach kontroli weryfikuje się czy działania zostały zrealizowane zgodnie z:

(...)

b) standardami dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027 – jeśli dotyczą danego projektu;

(...)

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

Standardy zapisane są na 206 stronach załącznika nr 2 do wytycznych równościowych.

Standardy są obligatoryjne, z wyjątkiem informacji wskazanych w ramach jako „Dobre praktyki”. Te są fakultatywne i rekomendowane jako działania dodatkowe, pożądane.

Standardy oprócz wymogów zero-jedynkowych zawierają wskazówki o charakterze edukacyjnym, aby lepiej przygotować beneficjentów do ich wdrożenia.

Omówienie standardów dostępności dla polityki spójności 2021-2027

Praca z dokumentem.

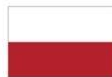
Fundusze Europejskie

Dziękuję
za uwagę.

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Śląskiego

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Województwo
Śląskie